

Среща на върха ЕС – Западни Балкани

Декларация от Брюксел, 17 декември 2025 г.

Днес ние, лидерите на Европейския съюз (ЕС) и на неговите държави членки, в консултация с нашите партньори от Западните Балкани, заключихме следното:

1. Днешната среща на върха показва стабилността на нашите отношения и ползите, които те носят на нашите граждани. Агресивната война на Русия срещу Украйна и нарастващите геополитически предизвикателства открояват необходимостта от **все по-силни връзки между ЕС и Западните Балкани**. Срещата на върха е най-значимият повод през годината за потвърждаване на стратегическото партньорство между Европейския съюз и Западните Балкани.
2. Отново потвърждаваме пълния си и недвусмислен ангажимент по отношение на перспективата за членство на Западните Балкани в Европейския съюз. **Бъдещето на Западните Балкани е в нашия Съюз**. Разширяването е реалистична възможност, която непременно трябва да се използва.
3. Приветстваме новата **динамика и напредъка, постигнат след последната среща на върха**. Ускоряването на процеса на присъединяване въз основа на надеждни реформи от страна на партньорите, справедливи и строги условия и принципа на собствените заслуги е в наш взаимен интерес.
4. Разширяването е **геостратегическа инвестиция в мира, сигурността, стабилността и просперитета**, както се посочва в Декларацията от Гранада. Неотложните проблеми на нашето време изискват постоянна динамика. Държавите, стремящи се към членство, трябва да увеличат усилията си за реформи. Успоредно с това Съюзът трябва да ускори полагането на основите и провеждането на реформите, необходими във вътрешен план.
5. ЕС приветства **ангажимента** на партньорите от Западните Балкани **да отстояват европейските ценности и принципи в съответствие с международното право, върховенството на демокрацията, основните права и ценности и принципите на правовата държава** и очаква от тях да демонстрират това както с думи, така и чрез действия, като поемат отговорност и осъществят необходимите реформи, особено в областта на основополагащите въпроси. Свободата на изразяване на мнение, независимите и плуралистични медии, равенството между половете и силната роля на гражданското общество са от решаващо значение за осигуряването на функционираща демокрация. ЕС призовава партньорите да гарантират правата и равното третиране на лицата, принадлежащи към малцинства.

6. **Приобщаващото регионално сътрудничество, помирието и добросъседските отношения** продължават да бъдат от основно значение за изграждането на общо бъдеще, както и за добросъвестното изпълнение на международните споразумения с осезаеми резултати, включително Преспанското споразумение с Гърция и Договора за приятелство, добросъседство и сътрудничество с България. Необходими са още решителни усилия за насърчаване на помирието и регионалната стабилност, както и за намиране и прилагане на окончателни, приобщаващи и обвързващи решения на регионалните и двустранните спорове и въпроси между партньорите, коренящи се в наследството от миналото, в съответствие с международното право и установените принципи, включително Споразумението по въпроси, свързани с наследяването, а така също и на оставащите неразрешени случаи на изчезнали лица, и на въпросите, свързани с военни престъпления.
7. **Ние сме единни в непоколебимата си подкрепа и солидарност с Украйна**, тъй като тя защитава своя суверенитет и териториална цялост срещу непровокираната и незаконна агресивна война на Русия. Изтъкваме отново подкрепата си за всеобхватен, справедлив и траен мир в Украйна, основан на Устава на ООН и международното право. Ще продължим да инвестираме в многостранното сътрудничество и да си сътрудничим с партньорите с цел спазване на международното право.
8. Привеждането в съответствие с **общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) на ЕС**, включително изпълнението и прилагането на ограничителните мерки на ЕС и противодействието на заобикалянето им, продължава да бъде отявлен израз на стратегическия избор на даден партньор. Приветстваме тези от партньорите от Западните Балкани, които вече са постигнали пълна съгласуваност, и настойчиво приканваме онези, които все още не са го направили, да последват техния пример.
9. ЕС приветства приноса на партньорите към **мисиите и операциите на ЕС по линия на общата политика за сигурност и отбрана**. ЕС продължава да оказва подкрепа на Западните Балкани за справяне с киберзаплахите и другите хибридни заплахи, както и с чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство, и да укрепва допълнително сътрудничеството за изграждане на устойчивост, включително чрез Центъра за киберкапацитет на Западните Балкани и европейския щит за демокрацията.
10. Приветстваме първите **партньорства в областта на сигурността и отбраната** в Западните Балкани и започването на диалози в областта на сигурността и отбраната. Оставаме ангажирани с текущата подкрепа по линия на Европейския механизъм за подкрепа на мира.

11. Оставаме ангажирани да доближим партньорите от Западните Балкани до ЕС още по време на процеса на разширяване. **Постепенната интеграция**, осъществявана по обратим и основан на заслугите начин, продължава в няколко области на политиката, като носи конкретни ползи за гражданите от самото начало и подготвя почвата за присъединяване. Следва да се обмислят допълнителни предложения за постепенна интеграция, при условие че е налице съответствие с имащите отношения достижения на правото на ЕС. Напредъкът в икономическата интеграция следва да става при пълно запазване на целостта на единния пазар на ЕС и на еднакви условия на конкуренция.
12. Приветстваме напредъка в посока към **постепенна интеграция на партньорите от Западните Балкани в единния пазар на ЕС**, включително по отношение на:
- изпълнението на **инициативите за „магистрала“ към единния пазар**, разширяване на **зелените ленти за преминаване** между ЕС и Западните Балкани и финансиране на модернизацията и **хармонизирането на граничните контролно-пропускателни пунктове**;
 - успешното присъединяване на няколко партньора към **единната зона за плащания в евро (SEPA)**, като други също са на път да се присъединят, което значително намалява разходите за банкови трансакции;
 - присъединяването към **цифрови инициативи** или възпроизвеждането им, като например центрове за цифрови иновации, WiFi4WB и европейския портфейл за цифрова самоличност;
 - **намаляването на таксите за роуминг на данни** между ЕС и партньорите от Западните Балкани от 1 октомври 2023 г., с което се потвърждават ангажиментът и процесът на разширяване на зоната на ЕС **„роуминг като у дома“**, така че да се обхванат Западните Балкани, което ще позволи на гражданите да се обаждат, да изпращат съобщения и да използват мобилни данни навсякъде в ЕС и региона без допълнителни разходи.
13. **Планът за растеж** ще ускори социално-икономическото сближаване между Западните Балкани и ЕС, при условие че партньорите изпълнят **свързаните с ЕС реформи**. Планът за растеж има потенциала да ускори икономическия растеж в региона през следващото десетилетие, като осигури финансиране в размер до 6 млрд. евро за реформи и инвестиции. Това е в допълнение към сумата от 29 млрд. евро, отпускана по линия на икономическия и инвестиционен план. ЕС призовава за извличането на максимална полза от безпрецедентните възможности, които предоставя планът за растеж, чрез своевременно извършване на реформите.

14. ЕС подчертава, че **общият регионален пазар** е катализатор за по-задълбочена интеграция и трамплин към единния пазар на ЕС. ЕС призовава партньорите от Западните Балкани да се ангажират изцяло с конструктивното сътрудничество за реализирането му и да приложат вече сключените споразумения.
15. ЕС приветства и ще продължи да подкрепя засилването на свързаността, включително в областта на енергетиката, транспорта и цифровите технологии, в рамките на региона и с ЕС. ЕС продължава да подкрепя **полаганите усилия за диверсифициране на източниците и маршрутите на доставка на енергия**. Това ще повиши енергийната сигурност и ще намали зависимостите. ЕС ще продължи да допринася за енергийния преход в Западните Балкани.
16. **Управлението на миграцията** остава общо предизвикателство и отговорност, както и основен приоритет. Въпреки постигнатия напредък, необходими са допълнителни действия от страна на партньорите от Западните Балкани за пълно привеждане в съответствие на визовия режим с визовата политика на ЕС, за борба с контрабандата на мигранти и трафика на хора и за по-нататъшно укрепване на управлението на границите, системите за убежище и приемане и връщанията към държавите на произход.
17. Следва да продължат и съвместните усилия за **борба с корупцията, трафика на наркотици и всички форми на тежка и организирана престъпност**, както и за предотвратяване и борба с тероризма и насилствения екстремизъм в съответствие с наскоро подписания нов съвместен план за действие и в контекста на стартирането на Европейската коалиция за борба с наркотиците (ECAD) с цел справяне с предизвикателствата, свързани с наркотиците.
18. Липсата на нормализация на отношенията между Прищина и Белград продължава да възпира и двата партньора по европейския им път. Всички споразумения, постигнати в рамките на **диалога между Белград и Прищина с посредничеството на ЕС**, трябва да бъдат приложени, по-специално Споразумението относно пътя за нормализиране на отношенията и приложението към него. Подкрепата по линия на Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани зависи от конструктивната ангажираност на партньорите с постигането на измерим напредък и осезаеми резултати в нормализирането на техните отношения.

19. Подчертаваме значението на непрестанните взаимни усилия за **стратегическа комуникация**, включително относно ползите от разширяването и постепенната интеграция, както и необходимостта от изграждане на доверие, разбирателство и консенсус между отделните общества. Разчитаме на нашите партньори от Западните Балкани да информират обществеността, че ЕС продължава да бъде най-близкият партньор, основен донор, инвеститор и търговски партньор на региона, и да демонстрират с думи и действия своя ангажимент спрямо ценностите на ЕС и съответните реформи.
20. Очакваме следващата среща на върха ЕС – Западни Балкани в Черна гора през юни 2026 г.

21. Приветстваме присъединяването¹ на партньорите от Западните Балкани към настоящата декларация.
-

¹ Сърбия не се присъедини.